

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р **Владислав Господинов**
(СУ „Св. Климент Охридски, Факултет по педагогика“)

Върху дисертационен труд на тема:

**„ВЛИЯНИЕТО НА МЕНТОРА ВЪРХУ ПРОЦЕСА НА ИНТЕГРАЦИЯ НА
СТАЖАНТ-УЧИТЕЛИТЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА“**,

разработена от

Ница Сигалит Хакмон

(докторант в самостоятелна форма на подготовка с английски език
в Катедра „Предучилищна и начална педагогика“
на Факултета по педагогика
при Югозападния университет „Неофит Рилски“, Благоевград)

за придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР“, Област на висше
образование **1. Педагогически науки**, Професионално направление **1.2.**

Педагогика.

По докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“

и

Научен ръководител: доц. д-р **Красимира Марулевска**

Дата, час и място на публичната защита: 15.12.2025 г., 13,00 ч., Зала 412, Корпус 1 на ЮЗУ

I. Основни биографични данни за автора, имащи отношение към докторантурата

Ница Хакмон се формира като специалист в областта на образованието в Университета Бар Илан (ОКС „Бакалавър“) и Университета на Латвия (ОКС „Магистър“). Има продължителен стаж на разнообразни позиции във сферата на образованието (общо 32 години към момента). С убеждението, че промяната дава нова енергия, но без да променя областта, тя, например, е била 14 години класен ръководител в училище, а към настоящия момент работи в Института по детско развитие в Нетаня. Притежава най-високата степен, 9-та, за ментор, давана от Министерството на образованието на Израел, а именно тренъор. Освен формалните позиции, които заема, тя е и доброволец по различни инициативи, свързани с децата и тяхното развитие, майка на 4 деца и баба на 5 внуци. Стремешт на докторантката към постоянно развитие я отвежда към изследователска дейност на ниво докторантура. Със Заповед № 3059 на Ректора от 03.12.2021 г. е зачислена като докторант в самостоятелна форма на обучение с английски език (за периода 30.11.2021-29.11.2024 г.) в Катедра ПНУП при

Факултета по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Отчислена е със Заповед на Ректора № 9/08.01.2025 г., считано от 15.12.2024 г., с право на защита.

II. Характеристики на дисертационния труд

1. Актуалност и значимост на темата на дисертационното изследване

Вписването на стажант-учителите по адекватен начин в образователната реалност с помощта на учители-наставници е много фин и специфичен процес. Той в немалка степен е определящ за оставането на младите специалисти във сферата и мотивацията им за развитие с ясен хоризонт нататък. В този смисъл в *Увода* авторът разкрива значимостта и актуалността на проблемното поле, станало център на дисертационния труд, като тръгва от ключово важния процес за вписване на начинаещия учител в училищната среда. Това е момент, период и процес, който винаги залага основите на бъдещата професионална дейност на учителя. Но е възможно и да се окаже критичен по посока прекратяване на учителската кариера. Актуалните аспекти на въпроса авторът представя по следния начин: „В съвременния образователен пейзаж, актуалността на тази тема се засилва от предизвикателствата, пред които е изправена учителската професия, включително недостиг на учители, нарастващо разнообразие сред учениците и засилен натиск върху отчетността. Много системи съобщават за трудности при задържането на начинаещи учители, често посочвайки недостатъчната подкрепа от страна на менторството и неадекватните процеси на въвеждане в образованието като ключови фактори за ранното отпадане“ (с. 5). Очертани са основни проблемни полета, върху които стъпва дисертационното изследване. На тази основа авторът коректно формулира основните параметри на дисертационния труд – обект, предмет, цел и задачи, хипотеза, използвани изследователски инструменти. Текстът е логичен и четивен.

2. Структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е в общ обем от 148 стандартни печатни страници. Основният текст е в обем от 127 страници, структуриран класически, а именно включва увод, три глави със съответни подчасти, дискусия, ограничения при изследването, препоръки, приноси и заключение. Списъкът с източници съдържа 79 на брой, като около половината от тях са на иврит, а другата половина, на английски език. От всички източници 9 са от интернет. Налице са две приложения (бланка на анкетна карта за учители-наставници и за стажант-учители), представени като едно. Освен в тях, в основният текст са много добре представени чрез визуализация теоретични постановки и резултати от практико-приложното изследване, което се осъществява чрез 40 графики и 7 таблици.

Първата глава (с. 9–45) на дисертационния труд е с теоретичен характер, което се подсказва още от заглавието ѝ „Теоретични основи на интеграция в

учителската професия“. Тя съдържа 7 подчасти, които са посветени на природата на учителската професия и първите стъпки в нея. И по-конкретно, докторантът обръща внимание на характера на учителската професия, условията за ефективното ѝ реализиране, моделът на подготовка на учители и тяхната професионализация и други. Представени са рискови и подкрепящи начинаещия учител фактори, съдействащи съответно за професионално изгаряне или за професионално (като част от личното) благополучие. Също така е обърнато внимание и на основните емоционални, институционални и практически предизвикателства пред интегрирането на начинаещите учители в училищната система. Третият смислов акцент в тази глава е посветен на характеристиките, ролята и мястото на наставника в процеса на адаптиране на начинаещия учител. Представени са изследвания и гледни точки на други автори по този въпрос. На базата на горепосоченото докторант Хакман достига до концептуализиране на работна рамка по отношение на модел за интеграция на потъпващите в училище учители и ролята и мястото на ментора в процеса на интеграция на тези учители.

Във **втората глава** (с. 46–77) авторът представя подробно, коректно и аргументирано дизайна на емпиричното изследване. Конкретизирани и представени са методите за диагностика, а така също и емпиричните хипотези, които ще бъдат проверявани чрез тези методи. Формулиран е богат набор от независими и зависими променливите, които ще бъдат проследявани при наставника и стажант учителя. Така например професионалната компетентност и личните качества на учителите-наставници се изследват чрез измерения като педагогически опит, задълбочени познания по предмета, яснота и адаптивност в комуникацията, способност за емпатично взаимодействие, лидерски способности, откритост към иновации и моделиране на професионално поведение. Адаптацията на постъпилиите учители се свързва от автора с когнитивна гъвкавост, устойчивост пред лицето на предизвикателства, изграждане на колегиални отношения, непрекъснато професионално развитие и активно участие в дейностите на училището, удовлетвореност, базирана на чувство за постижение, самореализация, професионално значение и способност за поддържане на баланс между работата и личния живот и др. Определен на базата на критерии е профила на изследваните лица и извадката, която ще бъде обхваната. Представени са въпросниците към участниците и някои други акценти.

Третата глава (с. 78–110) е посветена на практико-приложното изследване. В нея са представени резултатите, включително са визуализирани, от емпиричното изследване на терен с учители-наставници и учители-стажанти. Фокусът на изследването е към професионална ефективност, мисия, престиж, удовлетвореност и адаптивност, като параметри, влияещи на процеса и влияещи се от взаимодействието между наставник и стажант. На базата на анализ на

получените резултати са установени, в това число в сравнителен план между двете изследвани групи, интересни зависимости, а също така и нееднозначни резултати, които авторът не спестява. Той достига до заключението, че: „Ролята на учителя-наставник се простира отвъд инструкционното ръководство и обхваща емоционална подкрепа, професионално моделиране и култивиране на чувство за принадлежност в училищната общност. Следователно, ефективното менторство е както насърчаване на личностното развитие и устойчивост на начинаещия учител, така и предаване на педагогически умения“ (с. 126).

Дисертационният труд завършва с Дискусия, Ограничения на изследването, Препоръки, Приноси моменти, Заключение, Използвани източници по темата на дисертационното изследване и Приложения.

III. Някои бележки, препоръки, които следва да бъдат отправени към труда и респективно към работата на автора са:

Въпреки, че докторантката мащабно прилага моделирането в изследователската си дейност по дисертационния труд, е необходимо по-ясно открояване на модела на адаптация на начинаещия учител с фокус върху ролята на ментора, въз основа на анализа на получените резултати.

Необходимо е прецизиране на приносите по посока обобщаване и фокусиране.

Добре е авторът да продължи работата по проблематиката като разшири обхвата на изследването с други региони на Израел и с други държави, включително в сравнителен контекст.

IV. Приноси моменти на дисертационния труд

Дисертационният труд на Ница Хакман определено има теоретични и практико-приложни приноси. Изследователското внимание на докторанта е насочено към много значим, но в контраст с това, все още недостатъчно изследван проблем. Като практик с дълъг опит в образователната сфера, и на базата на проведената изследователска работа докторантът е конструирал и осъществил детайлно и многопластово теоретико-емпирично изследване. Чрез него са идентифицирани компоненти, оказващи влияние върху взаимодействието между учителя-наставник и новопостъпилия учител в контекста на адаптацията на втория. Направената проверка на текста за сходства е показала коефициент в рамките на допустимите стойности и безспорното авторство на Ница Хакман.

V. Оценка на Автореферата и публикациите на автора

Текстът на автореферата в обем от 42 страници отразява в структурно отношение дисертационния труд, а така също и ключовите съдържателни

моменти от него. Публикационната активност, формата и съдържанието на текстовете на автора позволяват да се направи извода, че в достатъчна степен, системно и последователно е разгърнат, осъществен и отразен в съответната етапност изследователския замисъл по отношение на дисертационния труд, намирайки съответната необходима публичност.

VI. Заключение

Имайки предвид посоченото до момента, може да се заключи, че дисертационният труд на тема: **„Влиянието на ментора върху процеса на интеграция на стажант-учителите в образователната система“** като цяло отговаря на изискванията за подобен вид разработки, заложен в Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането му и свързаните с тях нормативни документи, вкл. на ниво университет. Въз основа на това, както и въз основа на отбелязаното по-горе в становището и като се има пред вид, че направените бележки и препоръки не омаловажават постигнатото в резултат от положените от докторанта сериозни и дългогодишни усилия, следва да се изрази позиция с **положителен вот** по отношение на дисертационния труд с оглед присъждането на **Ница Сигалит Хакмон** на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма **„Теория на възпитанието и дидактика“** в област на висшето образование **1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика.**

София,

Автор на становището:

24.11.2025 г.

/доц. д-р Владислав Господинов/

STATEMENT

By Assoc. Prof. **Vladislav Gospodinov**, PhD

(Sofia University St. Kliment Ohridski, Faculty of Pedagogy)

On the dissertation on the topic:

"INFLUENCE OF THE TRAINING TEACHER ON THE PROCESSES OF THE INTEGRATION OF STUDENT TEACHERS IN THE EDUCATION SYSTEM",

developed by

Nice Sigalite Hackmon

(PhD-student in independent study with English language
at the Department of "Preschool and Primary School Pedagogy"
of the Faculty of Pedagogy
at the South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad)

for the acquisition of the educational and scientific degree "DOCTOR", Field of higher education **1. Pedagogical sciences**, Professional field **1.2. Pedagogy**.

On the doctoral program " Theory of Education and Didactics "
and

Scientific supervisor: Assoc. Prof. **Krasimira Marulevska**, PhD

*Date, time and place of the public defense: Dec. 15, 2025, 13:00 P.M., Hall 412,
Building 1 of South-West University "Neofit Rilski"*

I. Basic biographical data of the author relevant to the doctoral studies

Nitsa Hakmon was formed as a specialist in the field of education at Bar Ilan University (Bachelor's Degree) and the University of Latvia (Master's Degree). She has extensive experience in various positions in the field of education (a total of 32 years to date). With the conviction that change gives new energy, but without changing the field, she, for example, was a homeroom teacher at a school for 14 years, and currently works at the Institute for Child Development in Netanya. She holds the

highest degree, the 9th, for a mentor, given by the Ministry of Education of Israel, namely a coach. In addition to the formal positions she holds, she is also a volunteer in various initiatives related to children and their development, a mother of 4 children and a grandmother of 5 grandchildren. The doctoral student's desire for constant development leads her to research at the doctoral level. By Order No. 3059 of the Rector dated 03.12.2021, she was enrolled as a doctoral student in an independent form of study in English (for the period 30.11.2021-29.11.2024) at the Department of Preschool and Primary School Pedagogy at the Faculty of Pedagogy of the South-West University "Neofit Rilski". She was enrolled by Order of the Rector No. 9/08.01.2025, effective from 15.12.2024, with the right to defense.

II. Characteristics of the dissertation

1. Relevance and significance of the topic of the dissertation research

The adequate integration of trainee teachers into the educational reality with the help of teacher mentors is a very subtle and specific process. It is to a large extent decisive for the young specialists to remain in the field and their motivation for development with a clear horizon going forward. In this sense, in the **Introduction**, the author reveals the significance and relevance of the problem field that has become the center of the dissertation, starting from the crucially important process of integrating the novice teacher into the school environment. This is a moment, period and process that always lays the foundations for the teacher's future professional activity. But it is also possible that it may prove critical in the direction of ending the teaching career. The author presents the current aspects of the issue as follows: “In the contemporary educational landscape, the relevance of this topic is enhanced by the challenges facing the teaching profession, including teacher shortages, increasing diversity among students, and increased pressure for accountability. Many systems report difficulties in retaining novice teachers, often citing insufficient mentoring support and inadequate induction processes as key factors in early dropout” (p. 5). The main problem areas on which the dissertation research is based are outlined. On this basis, the author correctly formulates the main parameters of the dissertation work – object, subject, goal and objectives, hypothesis, research tools used. The text is logical and readable.

2. Structure and content of the dissertation

The dissertation has a total volume of 148 standard printed pages. The main text is 127 pages long, structured classically, namely, it includes an introduction, three chapters with corresponding sub-parts, discussion, limitations of the study, recommendations, contributions and conclusion. The list of sources contains 79 in number, about half of them are in Hebrew and the other half in English. Of all the sources, 9 are from the Internet. There are two appendices (a questionnaire form for teacher-mentors and for trainee teachers), presented as one. In addition to them, the

main text presents very well through visualization theoretical statements and results of the practical-applied research, which is carried out through 40 graphs and 7 tables.

The First chapter (pp. 9–45) of the dissertation is of a theoretical nature, which is also suggested by its title “Theoretical foundations of integration in the teaching profession”. It contains 7 subsections, which are dedicated to the nature of the teaching profession and the first steps in it. More specifically, the doctoral student pays attention to the nature of the teaching profession, the conditions for its effective implementation, the model of teacher training and their professionalization, etc. Risk factors and factors supporting the novice teacher are presented, contributing to professional burnout or professional (as part of personal) well-being, respectively. Attention is also paid to the main emotional, institutional and practical challenges facing the integration of novice teachers into the school system. The third semantic emphasis in this chapter is dedicated to the characteristics, role and place of the mentor in the process of adaptation of the novice teacher. Research and perspectives of other authors on this issue are presented. Based on the above, doctoral student Hackman reaches the conceptualization of a working framework regarding a model for the integration of teachers entering school and the role and place of the mentor in the process of integration of these teachers.

In the Second chapter (pp. 46–77), the author presents in detail, correctly and with good argument the design of the empirical study. The diagnostic methods are specified and presented, as well as the empirical hypotheses that will be tested using these methods. A wide range of independent and dependent variables is formulated that will be monitored in the mentor and the trainee teacher. For example, the professional competence and personal qualities of the mentor teachers are examined through dimensions such as pedagogical experience, in-depth knowledge of the subject, clarity and adaptability in communication, ability for empathetic interaction, leadership abilities, openness to innovation and modeling of professional behavior. The adaptation of incoming teachers is associated by the author with cognitive flexibility, resilience in the face of challenges, building collegial relationships, continuous professional development and active participation in school activities, satisfaction based on a sense of achievement, self-realization, professional significance and the ability to maintain a balance between work and personal life, etc. The profile of the research subjects and the sample that will be covered are determined based on criteria. The questionnaires for the participants and some other highlights are presented.

The Third chapter (pp. 78–110) is dedicated to the practical-applied research. It presents the results, including visualizations, of the empirical field research with teacher-mentors and teacher-trainees. The focus of the research is on professional effectiveness, mission, prestige, satisfaction and adaptability, as parameters influencing the process and influenced by the interaction between the mentor and the

trainee. Based on the analysis of the results obtained, interesting dependencies have been established, including in a comparative plan between the two research groups, as well as ambiguous results, which the author does not spare. He concludes that: "The role of the teacher-mentor extends beyond instructional guidance to include emotional support, professional modeling, and cultivating a sense of belonging in the school community. Effective mentoring, therefore, is both about promoting the personal development and resilience of the beginning teacher and about imparting pedagogical skills" (p. 126).

The dissertation ends with a Discussion, Limitations of the study, Recommendations, Contributions, Conclusion, References, and Appendices.

III. Some notes and recommendations that should be addressed to the work and, respectively, to the author's work are:

Although the doctoral student extensively applies modeling in her research activities on the dissertation, it is necessary to more clearly highlight the model of adaptation of the novice teacher with a focus on the role of the mentor, based on the analysis of the results obtained.

It is necessary to refine the contributions in the direction of generalization and focusing.

It is good for the author to continue working on the issue by expanding the scope of the study to other regions of Israel and other countries, including in a comparative context.

IV. Contributing moments of the dissertation

Nitsa Hakman's dissertation definitely has theoretical and practical-applied contributions. The doctoral student's research attention is directed to a very significant, but in contrast, still insufficiently researched problem. As a practitioner with extensive experience in the educational field, and based on the research work conducted, the doctoral student has constructed and implemented a detailed and multi-layered theoretical and empirical study. Through it, components influencing the interaction between the teacher-mentor and the newly enrolled teacher in the context of the adaptation of the latter have been identified. The text's check for similarities has shown a coefficient within the permissible dates and the undisputed authorship of Nitsa Hakman.

V. Assessment of the Author's Abstract and Publications

The text of the author's abstract in a volume of 42 pages reflects the dissertation work in structural terms, as well as the key substantive moments of it. The publication activity, the form and content of the author's texts allow us to conclude that the research idea regarding the dissertation work has been sufficiently, systematically and

consistently developed, implemented and reflected in the respective stages, finding the necessary publicity.

VI. Conclusion

Considering the above, it can be concluded that the dissertation on the topic: ***"The influence of the mentor on the process of integration of trainee teachers in the education system"*** generally meets the requirements for such a type of work, set out in the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ADSRB), the Regulations for its implementation and related regulatory documents, including at the university level. Based on this, as well as on the basis of what was noted above in the opinion and bearing in mind that the notes and recommendations made do not belittle what has been achieved as a result of the serious and long-term efforts made by the doctoral student, a position should be expressed with **a positive vote** regarding the dissertation with a view to awarding **Nitsa Sigalit Hakmon** the educational and scientific degree "doctor" in the doctoral program **"Theory of Education and Didactics"** in the field of higher education **1. Pedagogical Sciences, Professional Direction 1.2. Pedagogy.**

Sofia,

Author of the statement:

Nov. 24, 2025

/Assoc. Prof. Vladislav Gospodinov, PhD/